

**KÖY ENSTİTÜLERİNE ALINACAK TALEBE HAKKINDA MAARİF
VEKÂLETİNCE YAYINLANAN 18 AĞUSTOS 1941 TARİHLİ GENELGE'NİN
ESASLARI VE UYGULANMASI**

***

**PRINCIPLES AND IMPLEMENTATION OF THE CIRCULAR DATED
AUGUST 18, 1941 PUBLISHED BY THE BOARD OF EDUCATION REGARDING
THE STUDENTS TO BE ENROLLED IN VILLAGE INSTITUTES**

Prof. Dr. Osman Akandere*
Yrd. Doç. Dr. Nihal Yıldız Yılmaz**

ÖZ

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında eğitime büyük önem verilmiş ve özellikle de nüfusun büyük bir kısmının yaşadığı köylerdeki okulların öğretmen ihtiyacını karşılamak için birçok girişimde bulunulmuş, yeni yöntemler denenmiştir. Köy Enstitülerine gelinceye kadar; Köy Muallim Mektepleri, Köy Eğitim Kurşları ve Köy Öğretmen Okulları denemeleri yapılmıştır. Bütün bu gayret ve arayışların eğitimin köylere götürülmesi ile toplumsal ve ekonomik kalkınmada nüfusun büyük bir kesimini oluşturan köylerin eğitilmesi için en uygun modeli bulmak olduğu şüphesizdir

Cumhuriyet döneminin en önemli eğitim kurumlarından biri olarak 1940-1954 yılları arasında varlığını sürdürmüş olan Köy enstitülerinin kuruluş amacı köye uyum sağlayacak öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmektir. Hem köy ile ilgili sorunlara hâkim, hem de köy halkı ile iletişimde problem yaşamayan öğretmenler yetiştirerek köyün kalkınmasını hızlandırmak amaçlanmıştır. Bu okullara köy hayatını tanıyan ve bilahare köye öğretmen olarak atandığında bu hayatı yadırgamayacak olan köylü çocuklarının alınması kararlaştırılmıştı. Köy çocuklarından sağlıklı, yetenekli ve çalışkan çocukların alınmasına çalışılmıştır.

Köy Enstitülerine alınacak köylü çocukların seçimi, Maarif Bakanlığı'nca yayınlanan genelgeler doğrultusunda yapılmaya çalışılmış ve bunun içinde Maarif Müdürlükleri ile

---

* Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

** Karamanođlu Mehmetbey Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

ilköğretim müfettişleri görevlendirilerek yetkili kılınmışlardır. Öğrenci seçiminde gerektiğinde başöğretmenler ve öğretmenlerden faydalanılmıştır.

Bu çalışmada Köy Enstitülerine alınacak öğrencilerin belirlenmesinde esas olacak kriterlerin açıklandığı 18 Ağustos 1941 tarihli Maarif Nazırlığı'nın genelgesi ele alınmış ve genelge esasları verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Maarif Nezareti, Genelge, Talebe, Kriterler

ABSTRACT

Education was given great importance during the foundation years of the Republic, and many attempts were made trying to meet the teacher needs of schools in the villages, where a large part of the population lives, and new methods were tried. Until the Village Institutes, the Village Teaching Schools, Village Trainer Courses and Village Teacher Schools were tested. There is no doubt that the purpose all these efforts and quests was to find the most suitable model for the education of the villagers and the training of the peasants, who constitute a large part of the population in social and economic development.

The purpose of the establishment of Village Institutes, which existed between 1940–1954 as one of the most important educational institutions of the Republic Era, was to raise the teachers to accommodate to the village and other professionals that would work for the village. The aim was to accelerate the improvement of the villages by raising teachers who would know the problems of the village and who would have no difficulty in communication with the people of the village. It was decided that peasant children, who knew the village life and who wouldn't find village life strange when appointed as teachers, were to be accepted in these schools. From the children of the villages, healthy, capable and hardworking ones were tried to be selected.

The selection of children to be accepted in the Village Institutes were tried to be made in accordance with the circulars of the Ministry of Education and for this reason, Directorates of Education and Primary Education Inspectors were authorized. Chief teachers and teachers were consulted in the selection of children, when necessary.

In this study, the circular of Ministry of Education dated August 18, 1941, in which the criteria for the selection of students to be accepted to Village Institutes were given, was discussed and tried to be presented.

Keywords: Village Institutes, Ministry of Education, Circular, Student, Criteria

GİRİŞ

Köy Enstitüleri; köy öğretmen ve eğitmenleriyle köylerde tarım ve sağlık görevlisi olarak çalışacakları yetiştirmek amacıyla kurulmuş eğitim kurumlarıdır¹. Enstitüler zamanla sadece tarım ve sağlıkla sınırlı kalmamış aynı zamanda Cumhuriyet döneminin en önemli eğitim kurumlarından biri olduğu gibi toplum yapısını yönlendirici pek çok uygulamanın da en belirgin örneklerinden birisi olmuştur.

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında eğitime büyük önem verilmiş² ve özellikle de nüfusun büyük bir kısmının yaşadığı köylerdeki okulların öğretmen ihtiyacını karşılamak için birçok girişimde bulunulmuş, yeni yöntemler denenmiştir. Köy Enstitülerine gelinceye kadar; Köy Muallim Mektepleri, Köy Eğitmen Kursları ve Köy Öğretmen Okulları denemeleri yapılmıştır. Bütün bu gayret ve arayışların eğitimin köylere götürülmesi ile toplumsal ve ekonomik kalkınmada nüfusun büyük bir kesimini oluşturan köylerin eğitilmesi için en uygun modeli bulmak olduğu şüphesizdir.

Okullaşma amacıyla gerçekleştirilen teşebbüs ve çabalara rağmen 1940 yılının başlarında yani Köy Enstitüleri'nin açıldığı yıl itibarıyla hala Türkiye'de köylerde okuyup yazma bilmeyenlerin oranı % 90'lardadır. Yine ülkedeki 40 bin köyün ancak 4.959'unda öğretmeni olan ve 4.000'de ise eğitmeni olan okul bulunmaktaydı. 31.000 köyde ise okul yoktu. İşte ortadaki bu gerçekler, köylerde ilköğretimi bir an önce yaygınlaştırmanın ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

17 Nisan 1940 tarihli Köy Enstitüleri Kanunu ile bir taraftan nitelikli öğretmen yetiştirilecek, diğer taraftan da okulu olmayan köylere okul yapılarak, buralarda ortaya çıkacak öğretmen ihtiyacı karşılanacaktı. Bu kanunla ulaşılmak istenen esas gaye, ülke nüfusunun çoğunluğunun yaşadığı köyleri, açılacak bu enstitüler marifetiyle modernleştirmek, yeni ve çağdaş ziraat tekniklerini köylerde yaygınlaştırarak, köylerdeki üretimi artırmak, köylünün ihtiyacı olan sağlık, inşaat gibi günlük gereksinimlerini sağlamaktı. Köy Enstitülerinde, öğrencilere sadece teorik öğretim değil pratikte de uygulayabileceği, günlük hayatta kullanabileceği bilgilerin verilmesi esas olarak belirlenmişti.

---

¹ 17 Nisan 1940 tarih ve 3803 sayılı "Köy Enstitüleri Kanunu'nun birinci maddesi "Köy öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmek üzere, ziraat işlerine elverişli arazisi bulunan yerlerde Maarif Vekilliğince Köy Enstitüsü açılır" demektedir. Bu kanun için bkz. **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem: VI, c. 10, s.99, **Resmi Gazete**, 22 Nisan 1940.

² Nitekim 1934'te eğitime ayrılan bütçe 9.370.00. lira iken bu rakam 1938'de 14.670.000 liraya yükseltilmiştir. Bkz. Nurgün Koç, **Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri**, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 207.

İlk hazırlıklarının hazırlıkları Saffet Arıkan'ın Maarif Vekili olduğu süreçte dönemin İlköğretim Genel Müdürü olan İsmail Hakkı Tonguç'un çabaları ile başlayan Köy Enstitüleri projesi, Hasan Ali Yücel'in Maarif Vekilliğine getirilmesi ile hızlanmıştır³. Bu süreçte 1936'da Köy Eğitim Kursları başlatılmış⁴ ve bilahare 1937'de de Köy Öğretmenliği Kursları ile başlayan köye öğretmen yetiştirme hedefi "Köy Öğretmen Okulu Projesi"ne dönüşmüştür. Nitekim önce 11 Haziran 1937'de Köy Öğretmenliği Kanunu çıkartılmıştır⁵. Köy Öğretmen Okulları Projesi önce deneme amaçlı olarak Çifteler ve Kızılçullu'da uygulanmıştır. Açılan bu okullarda başarılı sonuçlar alınması üzerine de 1938'de Lüleburgaz/Keşirtepe 1939'da da Kastamonu Gököy'de uygulamaya konulmuştur. 17 Nisan 1940 tarihli Köy Enstitüleri Kanunu ile açılan bu dört Köy Öğretmen Okulu "Köy Enstitülerine" çevrilmiştir. Kabul edilen bu kanun ile de 1940-1943 yılları arasında 14 Köy Enstitüsü'nün kurulması kararlaştırılmıştır⁶.

Kanuna göre öncelikle Köy Öğretmen Okulu ismiyle 1937-1940 yılları arasında açılan İzmir-Kızılçullu, Eskişehir-Çifteler, Trakya-Keşirtepe ve Kastamonu-Gököy okulları Köy Enstitülerine dönüşmüş ve isimleri de Köy Enstitüsü olmuştur. Bilahare de yeni enstitüler birbiri ardına açılmaya başlanmıştır. Nitekim Haziran 1940'da; Antalya-Aksu, Balıkesir-Savaştepe, Isparta-Gönen, Samsun-Ladik/Akpınar, Sakarya-Arifiye, Temmuz 1940'da Malatya-Akçadağ, Adana-Düziçi, Kayseri-Pazarören ve yine 1940 yılı içinde Trabzon-Beşikdüzü ile Kars-Clavuz Köy Enstitüleri açılarak faaliyete başlamıştır. Böylece 1940 yılı içinde 14 köy enstitüsü açılarak öğrenime başlamıştır⁷.

1940 yılından sonra da köy enstitülerinin açılmasına devam edilmiştir. Bu çerçevede; 1941'de Ankara-Hasanoğlan, Konya-İvriz, Sivas-Pamukpınar; 1942'de Erzurum-Pulur; 1944'de Aydın-Ortaklar ve Diyarbakır-Dicle, 1948'de ise Van-Erciş(Ernis) Köy Enstitüleri kurulmuştur. Böylece 1948 yılı itibarıyla açılan köy enstitüsü sayısı 21 olmuştur. Köy

---

³ Konuyla ilgili bir anlatımda "Eğitim Bakanı Mustafa Necati ile başlayan İlköğretim sorununun çözümü, Saffet Arıkan'la sürmüş, Hasan Ali Yücel ile taçlanarak doruk noktasına ulaşmıştır" denilmektedir. Bkz. Mevlüt Kaplan, **Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri**, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 2002, s.176.

⁴ Köy Öğretmenliğine yönelik ilk uygulama 1936 yılında Eskişehir Çifteler Çiftliğinde açılmıştır. Başlangıçta dört aylık bir kurs şeklinde açılmıştır. Burada eğitim gören 84 öğrenci Ankara köylerine öğretmen olarak görevlendirilmişti. Bu öğretmenlerin görevlerinde çok başarılı olmaları üzerine bu kurslar kısa zamanda yurdun belirli bölgelerinde açılarak çoğaltılmıştı. Bu bilgi için bkz. Volkan Payaslı, "Belleklerde Bir Çınar: Düziçi Köy Enstitüsü", **Tarih Okulu Dergisi**, S. 21, (Mart 2015), s. 321.

⁵ Köy Öğretmenliği ile ilgili ayrıntılı bir çalışma için bkz. Mustafa Ergün, Öğretmen Yetiştirme Tarihimizde Köy Eğitmeni Yetiştirme Kursları, **Öğretmen Okullarının 160. Yılı**, Ankara 2008, s. 69-77.; Necdet Aysal, "Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S. 35-36, (Kasım 2005), s. 272.

⁶ Emel Karaismailoğlu, **Türk Eğitim Sisteminde Yeni Bir Eğitim Modeli Olarak Köy Enstitüleri ve Savaştepe Örneği(1940-1954)**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Çanakkale 2013, s. 24-25.

⁷ Engin Tonguç, **İsmail Hakkı Tonguç Yaşamı, Öğretisi, Eylemi**, Yeni Kuşak Köy Enstitüler Derneği Yayınları, İzmir 2009, s. 281-282.

Enstitülerinin sayısı çoğaldıkça enstitülerde ders verecek öğretmen konusunda sıkıntı yaşanmaya başlandı. Bu sıkıntıyı çözmek amacıyla Ankara'da açılan Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nün diğer enstitülere öğretmen yetiştirilmesi planlanmış ve bu nedenle de Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü olarak adlandırılmıştır⁸.

Köy Enstitülerinin açıldığı bu yerler belirlenirken bazı hususlar göz önünde bulundurulmuştu. Nitekim okulun açılacağı köyün veya civarının tarıma elverişli geniş arazilere sahip olmasına dikkat edilmişti. Yine açılacak enstitülerin öğrenci alacak diğer vilayetlerle ulaşımın kolaylıkla sağlanabileceği yerler olmasına önem verilerek, bilhassa ana yollara ve mümkünse demiryolu istasyonuna yakın olması göz önünde tutulmuştu. Ayrıca bu yerlerin herhangi bir su sıkıntısı çekmeyecek yerler olması da enstitülerin açılacağı yerlerin belirlenmesindeki diğer bir kriterdi. Bütün bunlar okulların açıldığı yerlerin zamanla bölgenin merkezi olmasını sağlamak içindi⁹.

A- KÖY ENSTİTÜLERİNE ÖĞRENCİ ALINMASINA YÖNELİK YAYINLANAN 18 AĞUSTOS 1941 MAARİF VEKÂLETİ GENELGESİ

Köy Enstitüsü Kanunu ile açılan enstitülere alınacak öğrencilerin seçilmesi konusunda araştırmamıza da konu olan 18 Ağustos 1941 tarihli Maarif Vekâleti genelgesinden önce alınan bir takım kararlar vardır.

Köy enstitülerine öğrenci seçiminde köylü çocuklarının alınması prensibi aslında Köy Enstitüleri Kanunu çıkmadan uygulamaya konulan bir yöntemdi. 1937 yılında Kızılçullu Öğretmen Okulu açıldığında, Maarif Vekâleti tarafından bu okullara köy çocuklarının alınmasına karar verilmişti. Nitekim Kızılçullu Öğretmen Okulu Ege bölgesinin merkezi olarak kabul edildi. Bölgenin özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak İzmir, Aydın, Muğla, Denizli, Manisa ve Balıkesir vilayetlerinden köy çocuklarının okula alınmasına başlanmıştı¹⁰.

Köy Öğretmen Okullarına alınacak köy çocuklarının seçilmesinde göz önünde tutulan bazı kurallar vardı. Bu kurallardan en önemlisi çocuğun köylü olması ve köyde yaşaması şartıydı. Köyde yaşayan annesi, babası, akrabası, hayvan, atölye ve evleri olacak ve aynı

---

⁸ Niyazi Altunkaya, **Köy Enstitüsü Sistemine Toplu Bir Bakış**, Köy Enstitülerini Araştırma ve Eğitimi Geliştirme Derneği (KAVEG), İstanbul 2009, s.25. Açılan bu köy enstitüleri ile ilgili toplu bilgi için bkz. Koç, **Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri**, s. 231-238.

⁹ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Fay Kirby, **Türkiye'de Köy Enstitüleri**, Güldiken Yayınları, Ankara 2000, s 202-204.

¹⁰ Koç, **Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri**, s. 239.

zamanda az çok tarımla uğraşan bir köylü ailesinin çocuğu olacaktı. Bu okullara köy çocuklarının alınmasındaki amaç; köyde yetişmiş olan bu çocukların, enstitülerin eğitim sistemine kolaylıkla uyum sağlayacak olmaları ve tekrar köye döndüğünde de yapacakları işler konusunda yabancılık çekmeyecek olmalarıdır. Bunun yanında bu okullardan köy öğretmeni olarak mezun olanlar artık köyün sorunlarına hâkim olacaklarından mantıklı ve uygulanabilir çözümler önereceklerdi.

Köy çocuklarının seçiminde hassasiyet gösterilecek, çocuklardan zeki ve yetenekli olanlar belirlenecekti. Bu zeki ve yetenekli çocukların aynı zamanda sağlıklı ve gülbüz olmasına da dikkat edilecekti. Çocuklardan sağlıklı ve gülbüz olanların seçimindeki amaç ise, ilerde görev yapacakları köy hayatının zorluklarına dayanabilmeleri içindi. Yine köy çocuklarının seçiminde, köydeki okulu iyi yada pekiyi derecede bitirmiş olmaları temel alınan bir kriter olmuştu. Ayrıca enstitülerde ağırlıklı olarak okutulacak olan “ziraat uygulamaları” için bu konuda bilgi sahibi olmalarına ya da ziraata eğilimli olmalarına dikkat edilecekti¹¹.

Köy Öğretmen Okulları’na öğrenci seçilmesine yönelik bu esasların açılması düşünülen Köy Enstitülerine alınacak öğrencilerin belirlenmesinde göz önünde tutulacak kriterlere çok benzediğini görüyoruz. Nitekim henüz Köy Enstitüleri Kanunu çıkmadan bir ay önce, bu okullara alınacak öğrenciler hakkında 10 Şubat 1940 tarihinde ayrıntılı bir genelge hazırlanmıştı¹². Bu genelgeye göre; enstitülere bölge vilayetleri köylerinden ilkokulu bitirmiş çocuklar alınacaktı. Bu çocukların ailelerinin çiftçilikle geçinen ailelerden olması gerekmektedir. Çocukların sıhhat durumlarının pek çok konuda zorlu köy şartlarına uygun eğitim yapacak olan enstitü şartlarına uygun olmasına dikkat edilecekti. Enstitülere öğrenci seçilirken istekliler arasından en yeteneklilerinin seçilmesine çalışılacaktı. Yine seçilecek öğrencilerin belirlenmesinde aynı köy ya da nahiyelerden değil, farklı köy ve nahiyelerden öğrenci alınması gerektiği genelgeyle istenen bir diğer esastı. Çünkü enstitülerdeki amaç, öğrencilerin eğitimlerini tamamlayarak donanımlı bir şekilde kendi köylerine öğretmen olarak dönmeleriydi. Bu nedenle bir köyden sadece bir öğrenci almak, çok sayıda köyden çok sayıda öğrenci demektir ve bu da çok sayıda köye öğretmen yetiştirmek demektir.

10 Şubat 1940 tarihli Maarif Vekili Hasan Ali Yücel imzalı bu genelgede belirlenen esaslara harfiyen uyulması mümkün olamamıştır. Öğrenci alımına yönelik olarak farklı

---

¹¹ Koç, **Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri**, s. 240.

¹² “Köy Öğretmen Okullarına Alınacak Talebe Hakkında Tamim”, **Maarif Vekâleti Tebliğler Dergisi**, II, S.59, (26 Şubat 1940).

esasların dikkate alındığı, bazı belirleyici kriterlerin göz önünde tutulduğu görülmüştür. Hatta her enstitü bu kriterleri kendi özel durumu çerçevesinde farklı şekilde de uygulamıştır¹³.

10 Şubat 1940 tarihli bu genelge doğrultusunda Köy Öğretmen Okulundan Köy Enstitülerine dönüştürülen dört okulun dışında 1940 yılında yeni açılan 10 enstitüye bu esaslar dahilinde öğrenci alınmıştır. Uygulamada görülen aksaklıklar ve yaşanan zorluklar göz önünde tutulup bu problemlerin ortadan kaldırılması için Maarif Vekâleti 18 Ağustos 1941 tarihinde yeni bir genelge yayınlamıştır. Maarif Vekili Hasan Ali Yücel imzasıyla tıpkı ilk genelgede olduğu gibi “*Köy Enstitüsüne Alınacak Talebe Hakkında Talimat*” başlığıyla hazırlanan yeni genelge de vilayetlere gönderilmişti¹⁴. Bu genelge yayınlandığı tarihten sonra açılan Köy Enstitülerine öğrenci alımlarında esas olmuş ve genelgenin dışına çok fazla çıkılmamıştır.

Genelgenin ilk maddesinde 3083 sayılı kanuna göre açılmış bulunan ve halen 6.000 talebesi olan Köy Enstitülerinin amacının köy öğretmeni ve köyde eksikliği hissedilen ve köye yarayacak olan meslek elemanlarını yetiştirmek olduğuna yer verilmiştir. Yayınlanan bu genelgede köy enstitülerinin bir anlamda açıldığı vilayet ve çevre vilayetlere hizmet edecek olan bir bölge okulu olduğundan bahisle, enstitüye tam devreli köy okullarından mezun olmuş, sağlıklı ve yetenekli köylü çocuklarından belirlenen sayıda öğrencinin seçilmesi ilgili vilayetten istenmekteydi. Genelge ile öğrenci olmak üzere belirlenmiş kız ve erkek öğrencilerin yiyecek, giyecek ve yatacak eşyaya ilişkin her türlü ihtiyaç ve malzemeleri enstitü idarelerince temin edilecekti. Enstitüler öğrencilerin yol masraflarına karışmayacaklardı. Öğrenciler hem enstitüye gelirken hem de enstitüde öğrenci iken memleketine gidip gelme esnasındaki yol masraflarını kendileri karşılayacaklardı.

Genelgenin ikinci maddesinde köy enstitülerindeki eğitimlerini bitirerek öğretmen olarak köylere gideceklerin özlük haklarına ilişkin hükümler yer almıştır. Köy öğretmenlerine 3803 numaralı kanunda yani Köy Enstitüleri Kanunu’nda yazılı olan miktarda aylık ücret ödeneceği belirtiliyordu. Köy öğretmenlerine bir defaya mahsus olmak üzere hem teçhizat masrafı hem de görev yapacağı köye gitmesi için yol masrafını karşılamak amacıyla 60 lira para ödenecekti. Bu para Maarif Vekâleti bütçesinden karşılanacaktı. Genelgeye göre köy öğretmenleri hasta oldukları sürede de maaş alabileceklerdi. Askerlik görevini yaparlarken, görev yaptıkları yerlerdeki haklarının devam edeceği, askerliklerini askeri memur olarak yaptıkları takdirde de

---

¹³ Fay Kirby, Köy enstitülerine öğrenci kabulünde bazı sıkıntıların yaşandığı belirterek bu konuda “Öğrenci seçiminde baskı kullanıldığını ve birçok ailenin çocuklarını enstitüye göndermek istemediklerini” söylemektedir. Kirby, *Türkiye’de Köy Enstitüleri*, s.227.

¹⁴“*Köy Öğretmen Okullarına Alınacak Talebe Hakkında Tamim*” **Maarif Vekâleti Tebliğler Dergisi**, III, S.136, (29 Ağustos 1940).

aldıkları maaşın üçte ikisinin kendilerine verileceği yine genelgeyle belirtilen hususlar arasındaydı. Görüldüğü üzere mali konular açısından öğretmenlere birçok kolaylıklar sağlanmıştır.

Köy Enstitüsünü bitiren öğretmenlere görev yaptığı köyde hem ailesinin geçimini sağlayacağı hem de ziraata ilişkin derslerin tatbikatına yetecek miktarda bir arazi verilecekti. Yine köyde yapacağı üretime yönelik olarak ihtiyaç duyacağı alet ve edevatlar, ıslah edilmiş tohumlar, çift hayvanları ve cins fidan gibi vasıtalar devlet tarafından ücretsiz verileceği de genelgede yer alan hususlardandı. Öğretmenler kendilerine verilen bu topraklar aracılığıyla yapacakları çiftçilik işlerinde köylüye örnek olabileceklerdi.

Köy öğretmenine tahsis edilmiş olan yâda tasarrufuna bırakılan mahsul, hayvan ve binalarda; kuraklık, sel ve yangın gibi tabii afetler sonucunda meydana gelecek tahribat ile mahsule ve hayvanlara çok zarar verecek olan her türlü bulaşıcı ve salgın hastalıklar sonucunda oluşacak büyük zarar ve ziyan karşısında, bu zarar ve ziyanı tazmin etmek ve işletmeyi yeniden tesis etmek amacıyla Maarif Vekâlet'inin bütçesinden yardım yapılacaktı. Köy öğretmenin tasarrufuna bırakılan arazi ve diğer üretime yönelik, gelir getirici faaliyetlerden elde ettiği hasılat kendine ait olacaktı.

Genelgede dikkat çeken bir diğer hususta atandığı köyde okul binası ve öğretmen evi olmadığı takdirde, köy öğretmenince belirlenecek olan arazi üzerinde okul binası ve öğretmen evinin yapımı köy kanunu gereğince köy ihtiyar heyetleri tarafından imece usulü ile yapılacaktı.

Köy Enstitülerini bitiren mezun öğrencilerden, başarılı ve liyakatli olanlar genelgeye göre köy enstitülerinde öğretmenlik yapabileceklerdi. Köy Enstitü mezunu öğretmenler için “Köy Öğretmenleri Tekâüt Sandığı” ve “Köy Öğretmenleri Sağlık ve İhtimai Yardım Sandığı” gibi sosyal dayanışmayı sağlayacak yapıların kurulacağı genelgenin köy öğretmenlerine getirdiği yeni bazı düzenlemelerdi. Yine Maarif Vekâletince görevlendirilecek hekimler köylerde yaşayan öğretmenlere ve ailelerine, köy okullarında okuyan öğrencilere ücretsiz bakacaklardı. Bunun yanında köy öğretmenleri, öğretmenlerin eşleri ve çocuklarının Maarif Vekâleti dispanser ve sanatoryumlarında herhangi bir ücret ödmeden tedavi olabilecekleri de genelgenin sağladığı sosyal haklar olarak dikkat çekiyordu.

Genelgenin dördüncü maddesinde dikkat çekici bir ifade mevcuttur. Maddede yer alan ifade de, köy öğretmenine bu genelge ile verilen hakların, enstitülere öğrenci seçmek üzere görevlendirilmiş yetkililer tarafından öğrenci adaylarına ve özellikle istekli öğrencilere ayrıntılı bir şekilde anlatılması istenmiştir. Devamla da devlet tarafından sağlanan bu nimetlerin

önemine dikkat çekilerek, bunun karşılığında karşılaşılabilecek ya da yaşanılacak külfetlere dayanacak nitelikte özelliklere sahip ve halen çiftçilikle geçinen köylü ailelerin çocuklarından sağlıklı ve istekli olanlar arasında en müsaitlerin seçilmesi isteniyordu. Bu madde ile öğretmenlerin köylerde devamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Aday olan öğrencilerden her şarta hazır olarak enstitüye girmeleri amaçlanmıştır.

Görevlilerce sağlıklı bir şekilde seçimlerin yapılabilmesi için “aday seçim fişlerinin” genelge ekinde gönderileceği yine dördüncü maddede dile getirilmişti. Genelgede görevlilerden istenen bir diğer hususta seçilecek öğrencilerin belirlenmesinde, mümkün olduğunca çok sayıda köyden öğrenci alınmasının sağlanmasıydı.

Genelge ile Köy Enstitülerine alınacak öğrencilerin tespiti görevi, ilgili vilayetteki ilköğretim müfettişleri, gezici başöğretmenler, nahiye ve köy başöğretmenlere verilmişti. Tespiti yapacak görevliler kendilerine verilecek bilgi fişlerindeki esaslara göre tespit işini yapacaklardı. Tespit işi yapılırken aday öğrenci bizzat görevlilerce görülecek ve fişler ona göre doldurulacaktı. Görevliler doldurdukları fişlerin altına kendi açık adreslerini yazacaklar ve fişi, imzalayacaklardı. Fişler dikkatli ve sağlıklı bir şekilde doldurulacak ve bu işten tespiti yapmakla görevli olan yetkililer sorumlu olacaklardı. Böylece öğrenci alımında daha objektif bir seçim yapılmış oluyordu.

Genelgenin 6. Maddesi ile görevlilerce köylerde adayların bizzat görülerek doldurulmuş bulunan bilgi fişlerinin belirlenmiş tarihe kadar(15 Ekim 1941) ilgili Köy Enstitüsü Müdürlüğüne teslim edilmesi ve bilgi fişleri doldurulmuş öğrencilerin isimlerinin yer aldığı bir listenin de Maarif Vekâlet’ine gönderilmesi isteniyordu.

Maarif Vekili Hasan Ali Yücel imzasıyla köy enstitülerinin açıldığı köylerin valiliklerine gönderilen bu genelge; ilgili vilayetin maarif müdürlerini ve ilköğretim müfettişlerini öğrenci seçim işinin zamanında ve usulüne uygun yapılmasından doğrudan sorumlu tutmuştur. Görevlilerce köy enstitülerinde okuyacak öğrencilerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu seçim işinin denetimi maarif müdürleri ve ilköğretim müfettişlerine bırakılmıştı. Bu makamlar günü gününe bu işleri takip ederek, gereken hassasiyetleri göstereceklerdi. Görüldüğü üzere öğrenci seçimi konusunda Maarif Vekâleti’nin her kademesinde çalışanlara çeşitli sorumluluklar düşüyordu. Bu hassasiyet enstitülere verilen önemin ve değerinin göstergesidir.

Görevlilerce seçilen ve köy enstitülerinde öğrenciliği kesinleşen adaylar bir taahhüt ve kefalet senedi imzalayacaklardı. Yani mezun olduktan sonra belli bir süre aldıkları eğitimlerin karşılığında geldikleri köylerde öğretmenlik yapmakla yükümlüydüler ve yapmadıkları

takdirde imzaladıkları miktar karşılığını devlete ödeyeceklerdi. Öğrenciliği kesinleşen adaylar enstitülere geldiklerinde doktorlar tarafından sağlık muayenesine tabii tutulacaktı. Sağlık muayenesi neticesine göre öğrencinin enstitüye kabul edilip edilmeyeceği kesinleşecekti.

Maarif Vekili Hasan Ali Yücel 18 Ağustos 1941 tarihli bu genelgesinin sonunda, bütün ilgililerin imzası altında gönderilen bu genelge esaslarına göre işlerin yapılmasını istiyordu.

Genelgenin altında yer alan not bilgisi de dikkat çekicidir. Bu bilgiden anlaşıldığına göre, genelgenin gönderildiği her vilayet kendilerinden istenen öğrenci mevcudunun üç katı kadar aday öğrenci tespitinde bulunacaktı. Daha sonrasında sağlık durumundan ya da başka sebeplerden elemelerin daha rahat yapılabilmesi için bu sayı istenmekteydi. Genelge ekinde adayların bilgilerinin yazılacağı, fazla adayın başvurusu nedeni ile bilgi fişinin yetmeyebileceği belirtilerek, lazım oldukça gönderilen basılı fişlerin örnek tutularak yeni fişlerin hazırlanabileceği ve doldurulabileceğinden bahsediliyordu.

Görüleceği gibi 18 Ağustos 1941 tarihli genelge henüz köy enstitülerinin eğitime başlamadığı, öğrenci almadığı bir dönemde yani 10 Şubat 1940'da yayınlanan Maarif Vekâleti genelgesine göre daha kapsamlıdır. 1941 tarihli genelgede öncelikle köy öğretmenliğinin cazip bir meslek olarak görülmesi sağlanarak, enstitülere öğrenci sayısının artırılması sağlanmak istenmiştir. Devletin köyde öğretmen olmak üzere köy enstitülerine öğrenci olarak girecek köylü çocuklarına mesajlar vermeye çalıştığı görülmektedir. Verilen güvencenin sadece maddi bir güvence olmadığı, köy öğretmenlerinin sağlık ve sosyal yardım yönlerinden de koruma altına alınacağı, devletin köy öğretmenine ve onun eş ve çocuklarına sahip çıkacağı vurgulanmaya çalışılmıştır. Öğrencileri ve velileri köy öğretmenliğine özendirici çalışmalar yapılmıştır.

B- KÖY ENSTİTÜLERİNE ÖĞRENCİ ALINMASINA YÖNELİK YAYINLANAN 18 AĞUSTOS 1941 MAARİF VEKÂLETİ GENELGESİ'NİN UYGULANMASI

18 Ağustos 1941'de Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'in imzasıyla yayınlanan bu genelgenin, eğitim ve öğretime başlanılan köy enstitülerinin bulunduğu vilayetler ve bu vilayetlere komşu diğer vilayetlerde uygulanmasında aşağıdaki aşamaların gerçekleşeceği söylenebilir¹⁵.

---

¹⁵ Teknik anlamda genelgelere uygun bir öğrenci seçiminin olması gereken aşamaları için bkz. Emin Soysal, **Kızılçullu Köy Enstitüsü Sistemi**, Marifet Basımevi, İzmir 1940, s. 53-62; Selçuk Uygun, *"Türkiye'de Öğretmen*

İlk olarak Maarif Vekâletince enstitülere alınacak öğrencilerin seçimlerinin yapılması için bir genelge gönderilerek seçimlerin yapılmasını isteyecektir. Gönderilen genelge de o vilayetten kaç öğrencinin seçileceği, bu seçimlerin nasıl ve kimler tarafından yapılacağı, öğrencilerin belirlenmesinde kullanılacak bilgi fişlerinin nasıl doldurulacağı belirtilecektir.

Maarif Vekâlet'inden gelen bu genelgeyle, vilayetteki Maarif Müdürlükleri doğrudan mesul tutulduklarından hemen çalışmaya başlayacaklardır. Maarif müdürlükleri de kendi bünyelerindeki ilköğretim müfettişlerine gerekli emir ve talimatları vererek onları görevlendireceklerdir. Maarif müdürlüklerince ilköğretim müfettişlerine öğrenci seçimlerini yapmak üzere gidecekleri ve meşgul olacakları bölgeler bildirilecek ve kendilerinden görev bölgelerine gitmeleri istenecektir.

İlköğretim müfettişleri belirlenmiş görev bölgelerine giderek, istenilen nitelikteki sağlıklı, gürbüz ve yetenekli köy çocuklarını arayıp bulacaklardır. Bu çocuklara ve tabii ki ailelerine enstitünün şartlarını ve amaçlarını anlatarak istekli olanları tespit etmeye çalışacaklardır. Böylece genelge esasları doğrultusunda hem köy öğretmenliğinin cazibesini anlatacaklar hem de bizzat gördükleri ve istenilen niteliklere sahip köy çocukları için bilgi fişi dolduracaklardır.

Enstitü idaresi ilköğretim müfettişlerinden gelen bilgi fişlerini, öğretim elemanlarından oluşturulan bir inceleme heyeti vasıtasıyla tekrar inceleyerek, enstitüye kesin kabulleri yapılacak olan öğrencileri belirleyecektir. Yani enstitüye girmek için buraya kadar iki aşamadan geçmek gerekmektedir; birincisi ilköğretim müfettişleri ya da öğretmenlerin doldurduğu bilgi fişleri ikincisi ise inceleme heyetinin değerlendirmeleri. Enstitü idaresi tarafından öğrencilikleri kesinleşenlerin isim ve adresleri ile ne zaman enstitüye gelecekleri ilgili maarif müdürlüklerine bildirilecektir.

Maarif müdürlükleri kendilerine enstitü idarelerince bildirilen öğrencileri buldukları yerlerden alarak, enstitüye gönderilmelerini sağlayacaklardır. İlk iki aşamayı geçen ve enstitüye gelen çocuklar burada tekrar iki aşamadan geçerek şahsen incelemeye ve sağlık muayenesine tabii tutulacaklardır. Artık her bakımdan kriterlere uygun görülen çocuklar enstitüye kayıt ve kabul edileceklerdir. Görüldüğü üzere öğrencinin kesin kayıt hakkı kazanması için geçmesi gereken dört aşama karşılına çıkmaktaydı.

Adaylarının Seçimi ile İlgili Bazı Uygulamaların Tarihsel Analizi", **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, XXX, S.3, (Ankara 2010), s. 715-717.

Tabii yukarıda verdiğimiz bu yöntem Köy Enstitülerine alınacak öğrencilerin belirlenmesinde genelgeler doğrultusunda yapılması gereken bir sıralamayı göstermektedir. Ancak bütün enstitülerde öğrencilerin belirlenmesinin bu şekilde uygulandığını söylemek ve beklemek elbette ki mümkün değildir.

Genel bir kanı olarak 1937-1939 yılları arasında köy öğretmen okulu olarak açılan dört okula öğrenci alınırken çok hassas davranılmış, bu konuya özel bir önem verilmiştir. Ancak bunu 1940'dan sonra açılan Köy Enstitüleri için söylemek pek de mümkün gözükmemektedir. Bunun en önemli nedeni ise enstitülere daha fazla öğrenci almaktı. Enstitülere daha fazla öğrenci alabilmek için, çoğu kez öğrenci seçiminde dikkate alınması gereken esaslar üzerinde durulmamıştır.

Köy Enstitülerine girişte çoğu zaman bir sınav yapılmamıştır. Yapılan seçme sınavları da, klasik sınav anlayışında başarıyı ölçen türden sınavlar değil; öğrenci adayının bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını gözleme ve tespit etmeye yönelik sınavlar olmuştur. Enstitülere girişte standart ya da kurumsal bir sınav biçiminden söz etmek mümkün değildir. Nitekim enstitü öğrencilerini, bazen oluşturulan bir heyet bazen de sadece ilköğretim müfettişi ya da enstitü yönetiminden birkaç kişi ya da bir öğretmen seçmiştir. Nitekim enstitü öğrencisi olmuş olanların anılarında bu sınavların ciddi ve zorlayıcı olmadığı vurgulanmıştır. Yine bu kişilere göre enstitüye girerken yapılan sınavlar öğrencileri eleme sınavından ziyade, seçme sınavı niteliği göstermiştir. Soruların birbirinden farklı olması enstitülerdeki öğrenci seviyelerinde de farklılıklara sebep olmuştur.

Köy Enstitülerine alınacak öğrenci seçiminde ilk yıllarda kız öğrenci bulunmasında sıkıntılar yaşanmıştır. Çünkü o yıllarda kız çocuklarının okuması hele hele yatılı okumaları çok yaygın değildi. Köy ilkokullarını bitirmiş kız öğrenci sayısı da çok düşüktü. Bu nedenle kız öğrenci bulmak çok zordu. Köylerden yeterince kız öğrenci bulunamayan enstitülere, köy kökenli olup, nahiye ve ilçe merkezlerinde oturan öğrenciler de kabul ediliyordu. Kız öğrencilerin köy enstitülerindeki mevcutlarındaki artış, enstitülerin kapatılmasına yakın yıllarda da paralellik göstermiştir. Genel anlamda enstitülere kız öğrenci bulunamamasının nedeninin, kız çocuklarının ana ve babalarının ikna edilmesinde yaşanan sıkıntılardır. Buna rağmen belli sayıda kız öğrencinin enstitülere kazandırılmasında köye giden yönetici ve bilhassa kadın öğretmen ve görevlilerin rolü büyük olmuştur¹⁶. Köy enstitülerinde az da olsa okumaya gelen kız öğrencilerin çocuk bakımı, dikiş ve ebelik gibi konularda da eğitildiklerini

---

¹⁶Mehmet Şeren, “Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, XXVIII, S. 1 (Ankara 2008), s. 216.

söyleyebiliriz¹⁷. Kız öğrencilerin köylerde öğretmenlik mesleğine başlamaları ile köy kadınlarına bu konularda hem yardımcı hem de örnek olmuşlardır.

Enstitülere girişte öğrenci adaylarının sağlık durumları da önemli bir seçici kriter olmuştur. Nitekim yukarıda da değinildiği gibi, enstitüye öğrencilik hakkını kazanmış olan adaylar, enstitüye geldiklerinde tekrar bir sağlık muayenesinden geçiriliyordu. Rahatsızlığı öğretmen olmaya engel teşkil eden veya toplum sağlığını tehdit eden öğrenciler enstitüler için pek tercih edilmemiştir. Enstitülerde teorik derslerin yanında marangozluk, inşaat işleri, ziraat işleri gibi uygulamalı derslerin de olması öğrencilerin güçlü ve sağlıklı olmalarını gerektirmekteydi. Bu nedenle enstitülere genelde gülbüz ve herhangi bir sağlık sorunu olmayan çocuklar alınmıştır. Ancak enstitülerin açıldığı ilk yıllarda veremli ya da verem taşıyıcısı olan çocukların da alındığı olmuştur¹⁸. Yine alınan öğrencilerin birçoğu sıtmalıydı. Nitekim enstitülerde zaman zaman görülen ölüm olaylarının nedenleri arasında her ne kadar şartların zorluğu gibi nedenler öne sürülse de temelde bulaşıcı hastalıklardan ölümlerde vardı.

Köy enstitülerine girişte öğrencilerin yazı becerilerine ayrı bir önem verildiği görülmektedir. Yazısı düzgün ve okunaklı olan adaylar, enstitü sınavlarında daha başarılı olmuştur. Çünkü enstitülerde Edebiyat ile ilgili konuların önemi büyüktü ve bu nedenle ifade becerisinin önemli kısımlarından olan yazı öğrenci seçimlerinde önem arz etmekteydi.

Köy enstitüleri belli bölgelerde kurulan ve o bölgenin çocuğunu okula kabul eden yatılı kurumlardı. 18 Ağustos 1941 tarihli genelgede de belirtildiği gibi, öğrencilerin seçiminde belli bir bölgeden değil, enstitünün kurulacağı bölgede yer alan farklı köylerden dengeli bir dağılımla öğrenci seçmeye ağırlık verilmiştir. Bundan amaç, kendi köyelerine öğretmen olarak gönderilecek adayların seçiminde adil dağılımı gözeterek tüm köylerin öğretmen sorununu çözmektir. Yine bahse konu olan 1941 tarihli genelgede hangi enstitüye, hangi vilayetlerden ne sayıda öğrenci alınacağı belirtilmiştir. Öğrenci seçimleri için görevlendirilen ilköğretim müfettişleri sayısı belirlenmiş olan vilayetlerden mümkün olduğunca eşit sayıda öğrenci almaya özen göstermişlerdir. Hatta vilayetlerin bütün köyelerine gidilmeye çalışılarak öğrenci seçilmeye çalışılmıştır¹⁹. Nitekim Köy Enstitüleri Kanunu'nun çıktığı dönemde Genel Müdür olan İ. Hakkı Tonguç “Kars'tan Edirne'ye kadar memleketin türlü bölgelerine yayılan köy enstitülerine her çeşit köyden talebe alınır” demektedir²⁰.

¹⁷ Tefvik Çavdar, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1850*, İmge Kitabevi, Ankara 1999², s. 374.

¹⁸ Kirby, *Türkiye'de Köy Enstitüleri*, s. 295-296.

¹⁹ Şeren, “*Köy Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri*”, s.216.

²⁰ Niyazi Altunkaya, *Köy Enstitüsü Sistemine Toplu Bir Bakış*, İstanbul 2005, s.53.

Köy Enstitüleri Kanununun 3. maddesine göre, enstitülerin öğrenci kaynağı tam devreli beş yıllık köy ilkokullarıydı. Ancak bazı enstitüler, beş yıllık köy okulu mezunu öğrenci bulmakta zorlanmıştı. Bu yüzden üç yıllık eğitimli okulları bitiren çocuklar veya ilkokulun üç, dört ve beşinci sınıflarında okuyanlar da enstitülere öğrenci olarak kabul edilmiş ve bunlar, bir eğitimden geçirilerek enstitü normal sınıflarına kaydedilmişlerdir. Yeterli sayıda öğrenci bulamayan bazı enstitülerin öğretmen ve müdürleri, ilköğretim müfettişleri ve gezici başöğretmenler köy köy dolaşarak aday öğrenci aramışlardır. Bu görevliler, köylerde rastladıkları ilkokul öğrencilerini ya da ilkokulu bitirmiş ancak okuma imkânı bulamamış olanları kendi usullerince belli bir sınava tabi tutup enstitüler için öğrenci belirlemişlerdir. Ancak bu öğrencilere belirli bir aday öğrencilik süresi tanınarak temel bilgilerle donanmış olanlar enstitü öğrencisi olmaya hak kazanmışlardır.

SONUÇ

Cumhuriyet döneminin en önemli eğitim kurumlarından biri olarak 1940-1954 yılları arasında varlığını sürdürmüş olan Köy enstitülerinin kuruluş amacı köye uyum sağlayacak öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmektir. Hem köy ile ilgili sorunlara hakim, hem de köy halkı ile iletişimde problem yaşamayan öğretmenler yetiştirerek köyün kalkınmasını hızlandırmak amaçlanmıştır. Bu okullara köy hayatını tanıyan ve bilahare köye öğretmen olarak atandığında bu hayatı yadırgamayacak olan köylü çocuklarının alınması kararlaştırılmıştır. Köy çocuklarından sağlıklı, yetenekli ve çalışkan çocukların alınmasına çalışılmıştır.

Köy Enstitülerine alınacak köylü çocukların seçimi, Maarif Bakanlığı'na yayınlanan genelgeler doğrultusunda yapılmaya çalışılmış ve bunun içinde Maarif Müdürlükleri ile ilköğretim müfettişleri görevlendirilerek yetkili kılınmışlardır. Öğrenci seçiminde gerektiğinde başöğretmenler ve öğretmenlerden faydalanılmıştır.

Öğrencilerin belirlenmesinde çocuğun köylü bir aileye mensup olması ve köyde yaşaması temel kriter olarak görülmüştür. Bu çocuklar köy öğretmeni olarak yetiştirilecekleri için, enstitülerde verilen eğitim de bu amaca hizmet edecek şekilde olmuştur. Yani hem kültür, teknik ve sağlık ile ilgili hem de farklı meslek alanlarına yönelik uygulamalı dersler verilmiştir. Bir anlamda enstitülerde verilen eğitimin dayandığı ilke “iş içinde eğitim” olmuştur. Böylece cumhuriyetin ilk yıllarında savaştan yeni çıkmış olan bir ülkenin kalkınmasına, şekilde donanımlı köy öğretmenleri vasıtasıyla başlanmıştır.

Enstitülere ilk yıllarda öğrenci belirlenmesinde bazı sıkıntılar yaşanmışsa da sonraki yıllarda, belirlenmiş kontenjanların üstünde gün geçtikçe artan bir öğrenci talebi olmuştur.

KAYNAKÇA

1- Resmi yayınlar

Resmi Gazete

TBMM Tutanak Dergisi

2- Araştırma Eserler

ALTUNKAYA, Niyazi, **Köy Enstitüsü Sistemine Toplu Bir Bakış**, Köy Enstitülerini Araştırma ve Eğitimi Geliştirme Derneği (KAVEG), İstanbul 2009.

ÇAVDAR, Tevfik, **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1850**, İmge Kitabevi, Ankara 1999².

ERGÜN, Mustafa, **Öğretmen Yetiştirme Tarihimizde Köy Eğitmeni Yetiştirme Kursları**, Öğretmen Okullarının 160. Yılı, Ankara 2008.

KAPLAN, Mevlüt, **Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri**, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 2002.

KARAİSMAİLOĞLU, Emel, **Türk Eğitim Sisteminde Yeni Bir Eğitim Modeli Olarak Köy Enstitüleri ve Savaştepe Örneği(1940-1954)**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Çanakkale 2013.

KİRBY, Fay, **Türkiye'de Köy Enstitüleri**, Güldiken Yayınları, Ankara 2000.

KOÇ, Nurgün, **Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri**, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 2013.

SOYSAL, Emin, **Kızılçullu Köy Enstitüsü Sistemi**, Marifet Basımevi, İzmir 1940.

TONGUÇ, Engin, **İsmail Hakkı Tonguç Yaşamı, Öğretisi, Eylemi**, Yeni Kuşak Köy Enstitüler Derneği Yayınları, İzmir 2009.

3- Makaleler

AYSAL, Necdet, “*Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri*”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S. 35-36, (Kasım 2005), s.267-282.

“Köy Öğretmen Okullarına Alınacak Talebe Hakkında Tamim” **Maarif Vekâleti Tebliğler Dergisi**, III, S.136, (29 Ağustos 1940).

PAYASLI Volkan, “Belleklerde Bir Çınar: Düziçi Köy Enstitüsü”, **Tarih Okulu Dergisi**, S. 21, (Mart 2015), s.319-356.

ŞEREN, Mehmet, “Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, XXVIII, S.1 (Ankara 2008), s. 203-226.

UYGUN Selçuk, “Türkiye’de Öğretmen Adaylarının Seçimi ile İlgili Bazı Uygulamaların Tarihsel Analizi”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, XXX, S.3, (Ankara 2010), s.707- 730.

